

Komentaras

2014 08 25

Atlyginimų augimo perspektyvas temdo geopolitinis šešėlis

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, antrąjį šių metų ketvirtį vidutinis metinis bruto darbo užmokestis Lietuvoje sudarė 2355,7 litus. Per ketvirtį šis rodiklis išaugo 1,7 proc., o palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus vidutinis bruto atlyginimas šalyje padidėjo 4,6 proc. Sparčiau už šalies vidurkį per metus algos augo privačiame sektoriuje. Realusis darbo užmokestis (atmetus kainų komponentės įtaką) palyginti su pirmuoju šių metų ketvirčiu ūgtelėjo 1,1 proc., o per metus – 4,9 proc.

Metinį darbo užmokesčio augimą Lietuvoje lėmė minimalios mėnesinės algos didinimas, gerėjantys našumo rodikliai bei tik stiprėjančios struktūrinės darbo rinkos problemos. Ekonomikai dirbant didėjančiu pajėgumu, vis daugiau įmonių susiduria su tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumu net ir esant dviženkliai nedarbo lygiui. Darbo jėga seklėja ir dėl emigracijos ir „protų“ nutekėjimo procesų. Tai verčia darbdavius vilioti darbuotojus patrauklesniais atlyginimais.

Vartotojų kišenių netuština išsivėpusi infliacija. Kainų kreivę spaudžia žemyn palankios energetinių žaliavų kainų tendencijos pasaulio rinkose, pinganti nafta ir su Gazprom sutarta žemesnė dujų kaina, Lietuvos gyventojams žadanti daug pigesnę šildymo sezoną. Be to, numatomas itin dosnus grūdų derlius Europoje ir Lietuvoje leidžia tikėtis dar žemesnių susijusių produktų kainų. Prie infliaciją ribojančių veiksnių prisidės ir Rusijos embargas ES produkcijai. Praradus Rusijos rinką, produkcijos perteklių gamintojai bandys realizuoti regiono viduje. Tai neigiamai veiks vaisių, daržovių, pieno, mėsos ir žuvies produktų kainas. Įvertinus šiuos veiksnius, vien dėl infliacijos tendencijų gyventojų perkamoji galia turėtų augti.

Darbo užmokesčio tendencijas vertinant sektoriniu pjūviu, matome, kad ekonomikos lokomotyvai nesibodi savo darbuotojų paskatinti geresniu atlyginimu. Sparčiausiai darbo užmokestis per metus išaugo informacijos ir ryšių (7,8 proc.), statybų (6,9 proc.), apgyvendinimo ir maitinimo (6,7 proc.), žemės ūkio (5,6 proc.), profesinių, mokslinių, techninių ir administracinių paslaugų (5,6 proc.) ir nekilnojamojo turto operacijų (5,1 proc.) veiklose.

Akivaizdu, kad itin sparčiai darbo užmokestį kėlė atsigavusia vidaus paklausa mintantys sektoriai. Nestebina statybų ir nekilnojamojo turto sektorių darbuotojų atlyginimų augimas – šios veiklos šiemet išgyveno tikrą rinkos aktyvumo renesansą, o tai lėmė didelį darbuotojų paklausos šuolį ir atitinkamai aukštesnius atlyginimus. Palyginti sparčiai, t.y. 5 proc. per metus, darbo užmokestis išaugo ir vidaus prekybos bei apdirbamosios gamybos ūkio segmentuose. Apdirbamoji pramonė pastaraisiais mėnesiais demonstravo sparčią pagamintos produkcijos plėtrą. Tačiau ketvirtą mėnesį iš eilės smunkantis pramonės lūkesčių rodiklis rodo, kad sektoriaus žaidėjai itin sunerimę dėl ateities. Geopolitinė įtampa Ukrainoje ir to pasėkoje vykęs Rytų-Vakarų „apsišaudymas“ ekonominėmis sankcijomis meta tamsų šešėlį ant pagrindinės Lietuvos eksportuotojos veiklos perspektyvų. Tai turės neigiamą poveikį ir sektoriaus darbuotojų pajamoms. Analogiškas nerimas apėmęs ir transporto bei saugojimo sektoriaus atstovus. Antrąjį ketvirtį darbo užmokestis čia augo 4,5 proc. per metus. Tačiau jau girdimi masinių darbuotojų atleidimų atvejai rodo, kad šioje ekonominėje veikloje tiek darbo pasiūlos, tiek atlyginimų perspektyvos niūrios.

Vertinant Lietuvos darbo rinkos ateities tendencijas, liūdina tai, kad Lietuvos ūkiui pagaliau įžengus į darnios raidos vėžias, pagalius į ratus kaišioja išorės veiksniai. Nespėjus atgauti prieškrizinių darbo rinkos pozicijų, kyla naujų rimtų iššūkių grėsmė, kuriai rinkos dalyviai nebuvo pasiruošę. Dėl to kyla nerimas, kad paūmės tokios Lietuvos „žaidžios“, kaip ilgalaikis nedarbas ir emigracija.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyriausioji analitikė

+370 620 78373

Ekonominių tyrimų padalinys | Rinkų tarnyba